

Asia: HE 203/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Luonnonvarakeskuksesta annetun lain ja ruoka- ja luonnonvaratilas..., ti 17.3.2026 klo 10.00 (HE 203/2025 vp)

Eduskunta
Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Hannu Laitinen

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Luonnonvarakeskuksen lausunto hallituksen esityksestä HE 203/2025 vp laeiksi Luonnonvarakeskuksesta annetun lain ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain 2 §:n muuttamiseksi

Luonnonvarakeskus (Luke) on maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluva tutkimus- ja asiantuntijaorganisaatio. Tuotamme tietoon perustuvia ratkaisumalleja ja palveluita asiakkaillemme sekä lisäarvoa uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvalla kestäväällä ja kilpailukykyisellä elinkeinotoiminnalla. Tuemme luonnonvaroihin ja luonnonvaratalouteen liittyvää yhteiskunnallista päätöksentekoa.

Lukessa on noin 1300 työntekijää. Toimimme Suomessa 22 toimipaikassa sekä kah-dessa tutkimusyhteistyöpaikassa. Päätoimipaikkamme on Helsingin Viikissä. Luken pääjohtaja on Johanna Buchert.

Luonnonvarakeskus kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä HE 203/2025 vp, ja saattaa valiokunnan tietoon seuraavaa.

2 Lausunto

Laki Luonnonvarakeskuksesta

Yleiset kommentit

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettua lakia. Esityksellä ehdotetaan annet-tavaksi neuvoston asetusta (EY) 1217/2009 täydentävää sääntelyä. Esityksen mu-kaan Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia muutettaisiin vastaamaan paremmin Luonnonvarakeskuksen tarpeisiin ja nykyistä toimintaa. Lisäksi lakiin lisättäisiin maa-tilojen kestävyyttä koskevan tietoverkon yhdyselimenä toimimista koskeva tehtävä. Myös ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettua lakia päivitetttäisiin vastaamaan pa-remmin Luonnonvarakeskuksen nykyistä toimintaa riistataloutta ja metsästystä kos-kevan tilastoinnin osalta.

Luonnonvarakeskus pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja kannattaa sen tavoittei-ta. Esitys edistää Luonnonvarakeskuksen mahdollisuuksia hoitaa FSDN-asetukseen liittyvät tehtävänsä menestyksekkäästi ja päivittää Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia vastaamaan paremmin nykyistä

toimintaa.

Yksityiskohtaiset kommentit

2 § Tehtävät – FSDN-yhdyselimenä toimiminen ja tiedonsaantioikeudet

Ehdotuksen mukaan Luonnonvarakeskus toimisi FSDN-asetuksen 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä. Lain 2 §:n lisättäisiin myös säännökset Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeuksista sen toimiessa yhdyselimenä. Luonnonvarakeskus pitää tätä ehdotusta perusteltuna ja kannatettavana.

3 § Luonnonvarakeskuksen organisaatio ja johtaminen

Esityksen mukaan laissa ei enää säädettäisi Luonnonvarakeskuksen organisaation rakenteesta lukuun ottamatta tilastotehtävien hoitamista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan poistettavaksi Luonnonvarakeskuksen johtokuntaa koskevat säännökset.

Luke on samaa mieltä siitä, että nykyisen kaltainen johtokuntarakenne ei ole osoittautunut parhaaksi tavaksi Luken strategisen toiminnan tukemiseen, ja asetelma on aiheuttanut epäselvyyksiä vastuiden jakautumisesta ministeriön, johtokunnan ja pääjohtajan välillä. Luke kannattaa johtokunnan korvaamista neuvottelukunnalla, ja pitää luonnoksen muotoiluja asiaan liittyvinä.

Luke toivoo, että 3 §:n ensimmäisen ja toisen momentin paikkaa vaihdettaisiin siten, että pääjohtajasta säädettäisiin ensimmäisessä momentissa ja tilastotehtävien hoitamisesta toisessa momentissa. Nyt ehdotetussa muodossa 3 §:n ensimmäisessä momentissa säädetään tilastotehtävien organisoimisesta ja toisessa momentissa pääjohtajasta. Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan pääjohtajaa koskeva säännös on luontevampaa asettaa momenttijärjestyksessä ensimmäiseksi, koska se koskee koko laitoksen johtamista.

5 § Ratkaisuvallta

Pykälään tehtäisiin pääjohtajan ratkaisuvallan siirtämistä koskeva muutos. Pykälässä säädettäisiin, että pääjohtaja ratkaisee Luonnonvarakeskukselle kuuluvat asiat, jollei toisin säädetä. Pääjohtajalle kuuluvaa ratkaisuvalltaa voidaan työjärjestyksellä siirtää muulle Luonnonvarakeskukseen palvelussuhteessa olevalle henkilölle. Pääjohtajan ratkaisuvalltaa, johon liittyy julkisen vallan käyttöä, voidaan kuitenkin siirtää vain muulle virkamiehelle.

Luke kannattaa hallituksen esityksen mukaista muutosta lakiin Luonnonvarakeskuksesta 5 §:ään. Muutos poistaa tarpeetonta hallinnollista työtä Lukessa. Se, että julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan jatkossakin siirtää vain virkamiehille, takaa oikeusvaltioperiaatteen ja hallinnon lainalaisuuden toteutumisen Luken toiminnassa.

Nykyisen 5 §:n muotoilun mukaan ratkaisuvalltaa voidaan siirtää vain virkamiehelle. Esimerkiksi sopimusten allekirjoittamiseen liittyvä ratkaisuvallta kuuluu Lukessa pääjohtajalle. Sopimuksia laaditaan esimerkiksi liittyen Luonnonvarakeskuksen työsuhteisiin, tutkimusyhteistyöhön, asiakasrahoitteisiin hankkeisiin ja hankintoihin. Sopimusten allekirjoittamiseen liittyvä

12.3.2026

ratkaisuvaltaa on tarpeen siirtää myös muille kuin virkamiehille, koska valtaosa henkilöstöstä on työsuhteessa. Ehdotettu muutos on tästä syystä tarpeellinen ja Luonnonvarakeskus kannattaa sitä.

8 § Tarkemmat säännökset ja määräykset

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin poistamalla johtokunnan asettamista, tehtäviä ja ratkaisuvaltaa koskeva valtioneuvoston asetuksenantovaltuus. Luonnoksen muotoilu on Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan onnistunut.

Laki ruoka- ja luonnonvaratilastoista

2 § Riistatalous ja metsästys

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin ruoka- ja luonnonvaratilastoista riistaa ja metsästystä koskeva Luonnonvarakeskuksen tilastointitehtävä.

Luonnonvarakeskus kannattaa esityksen mukaista muutosta lain ruoka- ja luonnon-varatilastoista 2 §:ään.

Riistataloutta ja metsästystä koskevien tilastojen tuottaminen ja julkaiseminen on osa Luonnonvarakeskuksen tehtäviä. Tilastojen tuottamista on merkittävästi haitannut se seikka, että kyseistä tehtävää ei nimenomaisesti ole säädetty Luonnonvarakeskuksen tehtäväksi. Säädöksen puuttuminen on merkittävästi vaikeuttanut tiedon-hankintaa riistatalouteen ja metsästyksen liittyvien tilastojen tuottamiseksi.

3 § 2 momentti: Metsien taloudellinen hyödyntäminen ja puumarkkinoiden toiminta

Vaikka asiasta ei ole ehdotusta hallituksen esityksessä, Luonnonvarakeskus haluaa kiinnittää valiokunnan huomion seuraavaan seikkaan.

Lain ruoka- ja luonnonvaratilastoista 2 §:n mukaan Luonnonvarakeskus tuottaa ja julkaisee tilastot muun muassa metsien taloudellisesta hyödyntämisestä ja puumarkkinoiden toiminnasta. Tilastolain 4 §:ssä määriteltyjen tietojen keräämistä koskevien periaatteiden mukaan tiedot on kerättävä taloudellisesti ja niin, että keräämisestä aiheutuu tiedonantajalle mahdollisimman vähän haittaa ja kustannuksia, ja hankittaessa tietoja tilastojen laatimista varten tulee ensi sijassa käyttää hyväksi julkishallinnon tehtävien hoitamisessa kertyneitä sekä elinkeinon- ja ammatinharjoittajien, yhteisöjen ja säätiöiden tavanomaisen toiminnan seurauksena syntyneitä tietoja.

Nykytilanteessa metsätaloutta ja puun jalostusta tai kauppaa koskevien tilastojen laatimiseksi tapahtuva tiedonkeruu pohjautuu pitkälti vapaaehtosiin järjestelyihin, kuten sopimuksiin. Tilastojen laatimisen kannalta välttämättömän tiedonsaannin jatkuvuuden turvaamiseksi Luonnonvarakeskus ehdottaa, että lain ruoka- ja luonnon-varatilastoista 3 §:n 2 momentin mukaista tiedonsaantioikeutta laajennettaisiin katkemaan momentissa tarkoitettulla toimialalla toimivat etujärjestöt.

Luonnonvarakeskus ehdottaa, että lain ruoka- ja luonnonvaratilastoista 3 §:n 2 momenttia muutetaan seuraavalla tavalla: "Metsätaloutta tai puun jalostusta

12.3.2026

taikka kauppaa harjoittavat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt sekä toimialan etujärjestöt ovat velvollisia antamaan Luonnonvarakeskukselle 1 momentissa tarkoitetut tiedot."

Valtioneuvoston asetus Luonnonvarakeskuksesta
Asetuksen 2 §:ää muutettaisiin niin, että pykälässä säädettäisiin Luonnonvarakeskuk-sen neuvottelukunnasta, eikä johtokunnasta. Lisäksi johtokunnan ratkaisuvaltaa kos-keva asetuksen 3 § kumottaisiin.

Luonnonvarakeskus pitää tätä ehdotuksia perusteltuina ja kannatettavina

Hannu Laitinen

Hallintojohtaja

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 12.03.2026 klo 12:21:49.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:
Hannu Laitinen
Hannu Laitinen, Juhani Ala-Hannula

Liitteet:

Tiedoksi: